DOI : https://doi.org/10.5281/zenodo.18185541

ମୂଳ ପ୍ରବନ୍ଧ

କଳିଙ୍ଗନଗର ଜନଆନ୍ଦୋଳନ ଓଡିଆ କବିତା

ଶୁଭଲକ୍ଷ୍ମୀ ବେହେରା

ସଂକ୍ଷିପ୍ତସାର :

ଆଧୁନିକ ଓଡିଆ କବିତା ହେଉଛି ମୋଡ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସାହିତ୍ୟ। ଅଶୀ-ନବେ ଦଶକର କବିତା ଅନେକ ପ୍ରକାର ଭାବ- ଭାଷା – ବୈଚିତ୍ର୍ୟକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିଛି । କବିତାରେ ନୂଆନୂଆ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଛି । ନୂଆ ପ୍ରୟୋଗ- ପରୀକ୍ଷା ସହିତ ଏ ସମୟର ସାହିତ୍ୟ ଉପନିବେଶ, ଉଦ୍ୟୋଗ, ପୁଞ୍ଜିକରଣ, ଘରୋଇକରଣ ନୁତନ ଅର୍ଥବ୍ୟବସ୍ଥା ଆଦି କଥାକୁ ରୂପ ଦେଇଛି ସାହିତ୍ୟରେ ମୁଖ୍ୟତଃ କବିତାରେ ଆସିଛି ଏହି ମୋଡର ସିଧାରୂପ।ଅଶୀ-ନବେ ଦଶକର ପ୍ରଗତି ହେଉଛି ମୁଖ୍ୟତଃ କମ୍ପାନୀ ଭିତିକ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଗଛିତ ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଳ ଗୁଡିକର ବିନିଯୋଗ ନିମନ୍ତେ ଓଡିଶାରେ ଅନେକ କମ୍ପାନୀ ଗୁଡିଏ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଛନ୍ତି । ତେବେ ଆମର ଆଲୋଚନାର ବିଷୟ ହେଉଛି ଓଡିଶାର ଯାଜପୁର ଜିଲ୍ଲାସ୍ଥିତ କଳିଙ୍ଗନଗର ଶିଳ୍ପାଂଚଳ ମୂଳରୁ କହି ରଖେ ନିବନ୍ଧର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କେବଳ ଏକ କବିତା ଭିତ୍ତିକ ଆଲୋଚନା ଏବଂ ତଥ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ ଏହାର ବାଖ୍ୟା । ତେବ ଯାଜପୁର ଜିଲ୍ଲାର କଳିଙ୍ଗନଗର ଠାରେ ହେବାକୁ ଥିବା କମ୍ପାନୀ ଭିତ୍ତିକ ଆନ୍ଦୋଳନ ମାଧ୍ୟମରେ ସେଠାକାର ସାଧାରଣ ଜନତାମାନଙ୍କୁ ଅନେକ କ୍ଷୟକ୍ଷତିର ସମ୍ମୁଖିନ ହେବାକୁ ପଡିଥିଲା, ଯଦିଓ ଏହି କ୍ଷତିର ଭରଣ ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ୟୋଗ ତଥା କମ୍ପାନୀମାନେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି ମାତ୍ର ନା ତାହା ଆଖି ଦୃଶିଆ ଆଉ ନା ତାହା ନୈତିକ ସମର୍ଥିତ । କହିବାର ଅର୍ଥ କମ୍ପାନୀ ଗୁଡିଏ ସାଧାରଣ ଲୋକମାନଙ୍କର ଥଇଥାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଠିକ୍ ଭାବରେ କରିପାରିନାହାନ୍ତି । ଯାହା ଫଳରେ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟରେ ଅସନ୍ତୋଷ ଦେଖାଯାଇଛି । ଏହି ଅସନ୍ତୋଷ କାରଣରୁ ହିଁ କ୍ରୋଧ ଆଉ ପ୍ରତିବାଦୀ ଏହି ପ୍ରତିବାଦକୁ ସମର୍ଥନ ଜଣାଇ ମଂଚ –ତଥା ସାହିତ୍ୟ ସଭା ଗୁଡିଏ ଗଢାହୋଇଛି । ସେହି ସଭା ଏବଂ ସାହିତ୍ୟକୁ ଆଲୋଚନା କରିବା ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧର ମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

ପ୍ରମୁଖ ଶବ୍ଦାବଳୀ:

କଳିଙ୍ଗନଗର, ବିସ୍ଥାପିତ, କମ୍ପାନୀ, ଆନ୍ଦୋଳନ, ଭୂମି, ପ୍ରତିବାଦ, ଭୂମି, ଶିଳ୍ପସଂସ୍ଥା

କଳିଙ୍ଗନଗର ଜନଆନ୍ଦୋଳନ ଓ ଓଡିଆ କବିତା

ଓଡିଆ ଏକ କୃଷି ପ୍ରଧାନ ରାଜ୍ୟ । ଏଠାରେ ଅଧିକାଂଶ ଲୋକମାନେ ଚାଷକରି ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରନ୍ତି । ବିଶ୍ୱ ପ୍ରଗତି ତୂଳନାରେ ଓଡିଶାର ପ୍ରଗତି ଶିଥିଳ ନବେ ଦଶକରେ ନୂତନ ଆର୍ଥିକନୀତି ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ଓଡିଶାର ପ୍ରଗତି ପାଇଁ, ଓଡିଶାରେ ଶିଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଏକ ବଡ ପ୍ରସଂଗ ଭାବରେ ସାମ୍ନାକୁ ଆସେ ଓଡିଶା ଭୂସମ୍ପଦ ବା ଖଣିଜ ସମ୍ପଦରେ ଭରା ଏକ ରାଜ୍ୟ । ଭାରତରେ ଗଚ୍ଛିତ ଥିବା

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ ଅନ୍‌ଲାଇନରେ ପଢିବାପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତୁ
Quick Response Code:
Available online at : https://pracheenews.com/
DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.18185541
Article No - BPP00363

ଯୋଗାଯୋଗ :
ଶୁଭଲକ୍ଷ୍ମୀ ବେହେରା, ଗବେଷିକା,
ରମାଦେବୀ ମହିଳା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ଭୁବନେଶ୍ୱର
Email : subhalaxmi058@gmail.com
ORCID ID: https://orcid.org/0009-0001-3982-1012

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial Share Alike 4.0 License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work non commercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

For reprints contact: *pracheepatrika@rediffmail.com*

ପ୍ରାପ୍ତି	ସମୀକ୍ଷିତ	ଗୃହୀତ	ପ୍ରକାଶିତ
୧୪.୦୯.୨୦୨୫	୧୩.୧୦.୨୦୨୫	୨୬.୧୧.୨୦୨୫	୧.୧୨.୨୦୨୫

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ କିପରି ଉଦ୍ଧୃତ କରିବେ : ବେହେରା, ଶୁଭଲକ୍ଷ୍ମୀ ; ୨୦୨୫ । କଳିଙ୍ଗନଗର ଜନଆନ୍ଦୋଳନ ଓଡିଆ କବିତା। ବାସ୍ତବତାର ପରିପ୍ରକାଶ ପ୍ରାଚୀ। ଭାଗ :୧୧, ସଂଖ୍ୟା : ୯; ପୃଷ୍ଠା :୧୪-୧୯ ।

ମୋଟ ବକ୍ସାଇଟର ୬୦%, କୋଇଲାର ୨୫%, କ୍ରୋମାଇଟ ୯୮%, ଲୁହାପଥର ୨୮%, ନିକେଲର ୯୨% ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜର ୨୦% କେବଳ ଓଡିଶାରେ ଅଛି । ଏବେ ବେଶୀ ଖଣିଜ ସମ୍ପଦରେ ଭରା ଅଂଚଳକୁ ଘରୋଇ କମ୍ପାନୀମାନେ ଖଣି ଖୋଳିବା ଠାରୁ ଆରମ୍ଭକରି ଶିଳ୍ପସ୍ଥାପନା ପାଇଁ ଆଗେଇ ଆସିଛନ୍ତି । ଆନୁଷଂଗିକ ଭିତିଭୂମି ନିର୍ମାଣଲାଗି ମାଟି ଦରକାର ସେହି ମାଟିରେ ବାସ କରନ୍ତି ଅଧିକାଂଶ ଭାବରେ ଆଦିବାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଲୋକମାନେ । ଏମାନଙ୍କର ଧର୍ମ, ବିଶ୍ୱାସ, ଜୀବନ ଏବଂ ଜୀବିକା ସବୁ ଏଇ ମାଟି ପାହାଡ ଜଙ୍ଗଲ, ଏମାନେ ଦେଶ ବିଦେଶର କନ୍ଦଳ, ବଜାର ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଏତେ କଥା ବୁଝନ୍ତି ନାହିଁ । ଡଂଗର, ଝରଣା, ଜଙ୍ଗଲ ଏମାନଙ୍କର ଜୀବନ ବଂଚିବାର ପ୍ରାଣାଳି । ପ୍ରାଥମିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଗତିପାଇଁ ଶିଳ୍ପ, ଖଣି ଖନନ କରାଗଲା । ସେମାନେ ଏହାକୁ ସ୍ୱାଗତ କରୁଥିଲେ ।ଏହାର ପ୍ରତିବଦଳରେ ବୃତି, ଅର୍ଥ, ଆବାସ ଆଦିର ସୁବିଧା ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଉଥିଲା । ମାତ୍ର ପରବର୍ତ୍ତି ସମୟରେ ଏହିସବୁ ପ୍ରତିଶୃତି ଅପସରିବାରେ ଲାଗିଲା । ଭୂମି ବଦଳରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଚାରଣ ଭୂମି, ଡିହ ବଦଳରେ ଉପଯୁକ୍ତ ରହିବା ପାଇଁ ଘର, ସେମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷାନୁସାରେ ଚାକିରୀ ଯୋଗାଇଦେବା ସହଜ ନୁହେଁ, ସଂଖ୍ୟାସ୍ୱଳ୍ପ ହେତୁରୁ ଏମାନଙ୍କର ସ୍ୱର ମଧ୍ୟ ଦବିଯାଏ । ସମୟକ୍ରମେ ବିକାଶ ନୀତି ଅନେକ ଗୁଡିଏ ବାଦ ପ୍ରତିବାଦକୁ ସମ୍ମୁଖକୁ ଆଣେ । ଏହି ସବୁ କାରଣରୁ ଯାତ ହୁଏ । କ୍ରୋଧ ଏବଂ ପ୍ରତିରୋଧ ।

କଳିଙ୍ଗ ନଗର ସମ୍ପର୍କରେ କିଛି ବିବରଣୀ :

ଓଡିଆର ଅନେକ ଖଣି, ପାଣି ଜଙ୍ଗଲ, ପାହାଡ, ଭିଟାମାଟି ପାଇଁ ହୋଇଛି ଲଢେଇ । ତେବେ ଆଲୋଚନାର ପ୍ରସଂଗ ଓଡିଶାର ଯାଜପୁର ଜିଲ୍ଲାସ୍ଥିତ କଳିଙ୍ଗନଗର ଶିଳ୍ପାଂଚଳ ବ୍ୟାସନଗର ବା ଯାଜପୁର ରୋଡ ଟାଉନ ଠାରୁ ମାତ୍ର ୧ କି.ମି ଦୂରରେ ଚୋରଦା ଚକ ଏଠାରୁ ୧୬ କି.ମି ବ୍ୟାପୀ ଡୁବୁରିଛକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଶିଳ୍ପାଂଚଳ ବିସ୍ତାରିତ । ଏହି ଅଂଚଳ ଭିତରେ ମୋଟ ୧୦ଗୋଟି ଶିଳ୍ପ ସଂସ୍ଥା ରହିଛି । ଏହି ଅଂଚଳରେ ଏହା ସାନ୍ତାଳ, ମୁଣ୍ଡା ଆଦି ଜନଜାତିର ଲୋକ ବସବାସ କରନ୍ତି । ଏହି ଅଂଚଳର ବାଲିଗୋଠ, ଚାନ୍ଦିଆ, ଗୋବରଘାଟୀ, ଗାଡପୁର ଆଦି ସ୍ଥାନ ଗୁଡିକ ବିସ୍ଥାପିତ ହେବାକୁ ଥିବା ମୌଜା ନିମ୍ନ ସାରଣୀ ମାଧ୍ୟମରେ ଏହାର ଏକ ତଥ୍ୟାତ୍ମକ ଆକଳନ ଦେଖନ୍ତୁ ।

ଟାଟା ମହାରଷ୍ଟ୍ର ସିମଲେସ୍ ଦ୍ୱାରା ବିସ୍ଥାପିତ ହେବାକୁ ଥିବା ମୌଜା/ପଞ୍ଚାୟତର ସାମାଜିକ ଓ ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତିର ଝଲକ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ସାରଣୀରୁ ଜଣାପଡ଼େ ।

ଟେବୁଲ୍-୧

ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତର ନାମ	ଘର ସଂଖ୍ୟା	ଆଦିବାସି ଜନସଂଖ୍ୟା ନାମ	ଦଳିତ ଜନସଂଖ୍ୟା ହାର	ସାକ୍ଷରତ ହାର	କୃଷକ ହାର	କୃଷି ଶ୍ରମିକ ହାର
ଚାନ୍ଦିଆ	୩୩୧	୮୫.୯	.୨	୩୭.୬	୪୧.୦	୩୬.୨
ଗୋବରଘାଟୀ	୫୫୮	୮୮.୮	୨.୧	୫୩.୪	୧୬.୦	
ଗାଡପୁର	୧୪୦	୯୭.୮	୦	୪୬.୭	୪.୦୩	୧୩.୫

ଉତ୍ସ : ଜନଗଣନା ରିପୋର୍ଟ-୨୦୦୧, ଭାରତ ସରକାର

ଉତ୍ସ-ପି.ୟୁ.ସି.ଏଲ୍. ରିପୋର୍ଟ, ଭୁବନେଶ୍ୱର

କଳିଙ୍ଗନଗର ଶିଳ୍ପାଂଚଳରେ ପ୍ରକଳ୍ପ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ଥିବା କମ୍ପାନୀମାନେ ହେଲେ- ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ସିମଲେସ୍, ଉତମ ଗାଲଭା, ମୈଥନ, ମେସ୍କୋ, ରୋହିତ, ଦୀନବନ୍ଧୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ । ଏହି ଅଂଚଳର ଏକ ବିରାଟ ବଡ ସ୍ଥାନରୁ ଶିଳ୍ପ ବା କାରଖାନା ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ ତାହାର ଏକ ବିବରଣୀ ନିମ୍ନରେ ଏକ ସାରଣୀ ମାଧ୍ୟମରେ କଳିଙ୍ଗ ନଗରରେ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ପ୍ରକଳ୍ପର ନାମ ଓ ଆବଣ୍ଟିତ ଜମିର ପରିମାଣ ଦେଖନ୍ତୁ ।

କଳିଙ୍ଗ ନଗରରେ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ପ୍ରକଳ୍ପର ନାମ ଓ ଆବଣ୍ଟିତ ଜମିର ପରିମାଣ

ଟେବୁଲ୍-୨

କାରଖାନା	ଦିଆଯାଇଥିବା ଜମିର ପରିମାଣ	କାରଖାନ	ଦିଆଯାଇଥିବା ଜମିର ପରିମାଣ
ମେସ୍କୋ	୫୩୦ଏକର	ଟାଟା ଷ୍ଟିଲ୍	୨୪୦୦ ଏକର
ଓରିଏନ	୧୫୦ଏକର	ରୋହିତ	୫୦ ଏକର
ମୈଥୁନ ଇଷ୍ପାତ	୧୦୦ଏକର	ଲିସା	୩୯୦ ଏକର
ନୀଳାଚଳ ଇଷ୍ପାତ	୨୫୦୦ଏକର	ଜିନ୍ଦଲ	୬୭୮ ଏକର
ଉତ୍ତମ ଗାଲ୍ଭା	୩୭୦ଏକର	ଦିନବନ୍ଧୁ	୧୦୦ ଏକର
ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ସିମଲେସ୍	୫୦୦ଏକର	କେ.କେ.ଇଷ୍ପାତ	୫୦ ଏକର

ଉତ୍ସ : ଅତିରିକ୍ତ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଅଫିସ୍, କଳିଙ୍ଗନଗର

ଉତ୍ସ- ପି.ୟୁ.ସି. ଏଲ୍, ରିପୋର୍ଟ, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ବିସ୍ଥାପିତ :

୧୯୯୭ ମସିହାରେ ପ୍ରଥମ କରି ଇସ୍ପାତ କମ୍ପାନୀମାନେ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କଲେ । ନୀଳାଚଳ ଇସ୍ପାତ, ମେସ୍କୋ ଓ ଜିନ୍ଦଲ ଦ୍ୱାରା ବିସ୍ଥାପିତମାନଙ୍କୁ ଜବରଦସ୍ତି ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରାଗଲା । ଗୋବରଘାଟୀ ଓ ତ୍ରିଜଂଗା କଲୋନୀକୁ । ବିସ୍ଥାପିତ ପୂର୍ବରୁ ଚାକିରି ଦାବିକରି ଲୋକେ ବିକ୍ଷୋପ ଓ ଧାରଣା ଦେବାରୁ ପୁଲିସ୍ ଲଗାଇ ୬୦ଜଣଙ୍କୁ ଗିରଫ କରାଗଲା ଏବଂ ବୁଲ୍‌ଡୋଜର ଲଗାଇ ସେମାନଙ୍କ ଘରଭଙ୍ଗା ହେଲା । ନୀଳାଚଳ ଇସ୍ପାତ ନିଗମଦ୍ୱାରା ୧୯୯୭ ରେ ବିସ୍ଥାପିତ ୬୩୯ ପରିବାର ମଧ୍ୟରୁ ମାତ୍ର ୧୮୨ ଜଣ ଚାକିରି ପାଇଥିବାବେଳେ ବାକିମାନେ କିଛିହେଲେ ସହାୟତା ରାଶି ପାଇନାହାଁନ୍ତି । ବିସ୍ଥାପିତ କଲୋନୀରେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଛି ମାତ୍ର ୧୦ ଡିସିମିଲି କରି ଜମି ଓ ଘରତିଆରି କରିବା ପାଇଁ ୧ ଲକ୍ଷ କରି ଟଙ୍କା ଦିଆଯାଇଛି ।

ଯେତେବେଳେ ବିସ୍ଥାପିତ ପରିବାର ମାନଙ୍କୁ ଆସାନୁରୂପ ନିଯୁକ୍ତି, ବାସସ୍ଥାନ, ଭୂମିଡିହ ବା ଅର୍ଥ ନମିଳିଲା ସେତେବେଳେ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦେଖାଗଲା ଅସନ୍ତୋଷ ୨୦୦୪ ରେ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଗଠିତ ହେଲା 'ସୁକିନ୍ଦା ଉପତ୍ୟକା ଆଦିବାସୀ ହରିଜନ ଏକତା ପରିଷଦ' ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତି ସମୟରେ 'ବିସ୍ଥାପନ ବିରୋଧୀ ଜନମଂଚକୁ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହେଲା ଏହି ଅଂଚଳରେ ହୋ ସାନ୍ତାଳୀ, ମୁଣ୍ଡା ଆଦି ଜନଜାତିର ଲୋକ ବାସ କରନ୍ତି । ଜନମଂଚ ଗଠନ ପରେ ୨୦୦୫ ରୁ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ବିଭିନ୍ନ ଆନ୍ଦୋଳନାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ । ଶିଳ୍ପ ସଂସ୍ଥା ତରଫରୁ ହେଉଥିବା ଜମି ସର୍ଭେ, ଭୂମି ପୂଜା, ପାଚିରି ନିର୍ମାଣ, ଜମି ସମତଳ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସଂଘବଦ୍ଧ ଭାବେ ଧାରଣା, ବିକ୍ଷୋଭ, ଶୋଭାଯାତ୍ରା ଇତ୍ୟାଦି ଜରିଆରେ ବିରୋଧ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଆନ୍ଦୋଳନର ୧୯୯୭ -୨୦୦୪ ଏବଂ ୨୦୦୪ ରୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହିଭଳି ଭାବରେ ଦୁଇଗୋଟି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଭାଗ କରାଯାଇପାରେ ।

କବିତା ସାହିତ୍ୟରେ ଏକ ଆହ୍ୱାନ । ଯେ କୌଣସି ଏକ ଆନ୍ଦୋଳନ ବଂଚି ରହିବା ପାଇଁ ତାର ମଂଚ, ସଭା, ସଦସ୍ୟ ଯେଉଁଭଳି ଜରୁରୀ ହୋଇଥାଏ । ତାର ସାହିତ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ ଭାବରେ ତାର କବିତା ଜରୁରୀ ମହେହୁଏ । କଳିଙ୍ଗନଗର ଏପରି ଏକ ଉତ୍‌ଥାନ-ପତନ ସମୟରେ ଅନେକ ସାହିତ୍ୟକ ନିଜର କଲମ ଚାଳନା କରିଥିଲେ । ମୁଖ୍ୟତଃ ଭାବରେ କବିମାନେ ଏହି ସ୍ୱରକୁ ତୀବ୍ର କରିଥିଲେ ।ନିମ୍ନରେ ଆମେ କିଛି ଏହି ସ୍ୱରମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବା ।

ନୀଳାଚଳ ଇସ୍ପାତ ନିଗମ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଂ ୧୯୯୮ ରେ ବାସଚ୍ୟୁତ କଳିଙ୍ଗନଗର ବାସିନ୍ଦାଂକ ପାଇଁ ଗୋବରଘାଟିରେ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିଲା ପୁନର୍ବାସ କଲୋନୀ । ବିସ୍ଥାପନ ସମୟରେ କମ୍ପାନୀ ଓ ସରକାର ଯେଉଁ ଲୋଭନୀୟ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ସବୁ ଦେଇଥିଲ ପରେ ତାହା ପାଳନ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଯଦିଓ କିଛି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଥଇଥାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା । କିଛି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଚାକିରୀର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ କରାଯାଇଥିଲା । ମାତ୍ର ତାହା ଆଶାନୁରୁପି ନୁହେ, ପରବର୍ତ୍ତି ସମୟରେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ସ୍ଥାନନ୍ତର କରାଯାଇଥିଲା ତାହା ମଧ ନା ଚାଷ ଉପଯୋଗୀ ଥିଲା, ନା ଥିଲା ବାସଉପଯୋଗୀ । କମ୍ପାନୀର ଧୂଳି- ଧୂଆଁରେ କେତେ ଭବିଷ୍ୟତ ପୋତି ହୋଇ ପଡିଛି , କେତେ ଭବିଷ୍ୟତ ଲୋକ ଘର, ଗାଁ ସବୁ ଉଜୁଡିପଡିଛି କମ୍ପାନୀର ମାଟିତଳେ । କବି ହୃଷିକେଶ ମଲ୍ଲିକଙ୍କ କବିତା ଗୋବରଘାଟି -୧ ରେ କୁହନ୍ତି ଯେତେବେଳେ ଗୋବରଘାଟୀ ବାସିନ୍ଦାମାନେ କମ୍ପାନୀକୁ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରନ୍ତି- ଦେଇଚି କମ୍ପାନୀ, କିଏ କହିଲା ଦେଇ ନାହିଁ / ଭିଟା ବୋଲି ଦେଇଚି / କେଇ ଡିସିମିଲି ଜମି, ଜମି ମଝିରେ / ବଗ- ଗୋଡିଆ ଖଣ୍ଡେ ଖପରଲି । ଘର ବୋଲି କହିଥିଲା ଦବ ଚାକିରି – ଦେଇଛି / ଚାକିରି ସାରା ଖାଲି ଭଂଗା - ପାହାଡ କ୍ରସର ଧୂଳି.........!! (ଜେଜେ ଦେଖିନଥିବା ଭାରତ, ପୃଷ୍ଠା-୫୩)

ବାପା ଅଜା ଅମଳର ଘର ଏବଂ ଡିହ ଯେଉଁଥିରେ ମଣିଷର ସ୍ୱପ୍ନ ଏବଂ ସମ୍ଭାବନା ଲାଗିରହିଥାଏ । ମାତ୍ର, ବିସ୍ଥାପିତ ପରେ ଯେଉଁ ଭୂମି-ଡିହ ମିଳେ ତାହା ରହିବା ଉପଯୋଗୀ ହୁଏ ନାହିଁ । ଚାଷ ଉପଯୋଗି ହୁଏ ନାହିଁ । ନାଁ ମାଟିର ଉର୍ବର ଥାଏ । ଉର୍ବର ଆଉ ଉପଯୁକ୍ତ ଚାଷ ଉପଯୋଗୀ ଜମି ପ୍ରତିବଦଳରେ ବନ୍ଧ୍ୟା ଜମି ଏହା କେବେ ହେଲେ ସ୍ୱୀକାର ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ । ଏ ଭଳିସ୍ଥଳରେ ବିସ୍ଥାପିତ ମଣିଷଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବ କାହାକୁ । ଆଉ ପ୍ରଶ୍ନର ପ୍ରିତିବଦଳରେ ଉତରରେ କମ୍ପାନୀ କୁହେ ସବୁ ଦେଇଛି, କିଛି ଅଧେଲୋକେ ଆଉ ବିନାଚାକିରିଆ ରୁହନ୍ତେ ନାହିଁ କି ଆଉ କିଛି ଅଧେ ଲୋକ ଗାଁ ରେ ଅବହେଳିତ ରୁହନ୍ତେ ନାହିଁ କି । କଥା ତ ସେତିକି କିଛି ଅଧେ ଲୋକ ସବୁଥିରୁ ବଂଚିତ ହେବେ ଯଦି ଜମି,ଡିହ, ଗାଁ କାହିଁକି ପ୍ରତିବଦଳରେ ନିଆଯିବା ବିକାଶ କେବଳ ବିନାଶକୁ କାହିଁକି ସ୍ୱୀକାର କରିବ ।

ଆଗେ ତରସି ଗଲେ / ପଛେ ହିମତ ଧରି କହିଲେ 'ଇୟେ କଣ, କୋଉ କାଳେ କୋଉ କଥା/ ବାଟ ଛାଡ୍ , ଗୋବରଘାଟୀ କମ୍ପାନୀ ହଁ କରିଥିଲା, ଘରଛଡାକୁ ତୋଳିଦବ ଘର, ତୋଳିଚି ନା ନାଇଁ ହଁ କରିଥିଲା କଟିକଟି ଛୁଆଁଙ୍କ ପାଇଁ ବସେଇବ ସ୍କୁଲ୍, ବସିଚି ନା ନାଇଁ ହଁ ଭରିଥିଲା କମ୍ପାନୀ ଦବ ଚାକିରି ଦେଇଚି ନା ନାଇଁ ! ହଁ ଭରିଥିଲା ବସିବ ଇଲାଜଖାନା ବସିଚି ନା ନାଇଁ । ଏମିତି ରେ କଣ ଧରନ୍ତା ନାଇଁ କାହାକୁ କାଶ, ଥଣ୍ଡା/ ଏମିତିରେ କଣ ବୁଲନ୍ତେ ନାଇଁ ବାଟଘାଟରେ, ଥୋକେ ବାନା-ଖାଉଡା (ଗୋବରଘାଟୀ ପୃ- ୫୩)

ପ୍ରଗତିପଛରେ ଅନେକ ସାଧାରଣ ଲୋକମାନେ ବଳିପଡନ୍ତି । ଅନେକଲୋକମାନେ ବାସଚ୍ୟୁତ ହୁଅନ୍ତି । ଭିଟ୍ଟା, ଭୂଇଁ ଘର ସବୁ ଅପସରିଯାଏ । କାହାର ଚାରଣ ଭୂମି, କାହାର ଘର, କାହାର ଗୁହାଳ ପୁଣି କାହାର ବିଲ ସବୁ କମ୍ପାନୀର ପେଟର ଯାଏ । କଳିଙ୍ଗନଗର ଠାରେ କମ୍ପାନୀ ପାଇଁ ପ୍ରକଳ୍ପ ପ୍ରସ୍ତୁତି କରାଗଲା ପରେ ପ୍ରଥମେ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ନୋଟିସ୍ କରାଯାଇଥିଲା, ଲୋକମାନେ ଧିରସ୍ଥିର ଭାବରେ ଭୂମି ନଛାଡିବାରୁ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଜୋର କରି ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା । ଟ୍ରକ୍, କ୍ରେନ୍ ଏବଂ ବୁଲଡୋଜର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ବଳପୂର୍ବକ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଇଥିଲା କବି ବିଜୟାନନ୍ଦ ସିଂହ 'କଳିଙ୍ଗ ନଗର' କବିତା ଶୀର୍ଷକରେ କୁହନ୍ତି – 'ଆମ୍ବାଗାଡିଆ'ରେ ପଂହଚିଲା ବେଳକୁ ନବବର୍ଷ ପଂହଚି ସାରିଥିଲେ ପୋଲିସ୍ ଗୋଟେ କଳାଦିନ ବାଂଟି ସାରିଥିଲା ନୋଟିସ୍ , ମାଟିଛାଡ/ କୁହା ସରିଛି ଏଠି ଲୁହାକଡରୁ ଇସ୍ପାତ ଫଳିବ, ଉଠ/ ଉଠାଇ ନେବାକୁ ଛିଡା ହୋଇଛି । ଟ୍ରକ୍, କ୍ରେନ୍, ବୋଲ୍‌ଡୋଜର, ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଘର, ଗାଈ ଗୁହାଳ, ଦୋଫସଲି ବିଲ ଗାଁ/ମଣିଷ ପରି ଲାଗୁଥିବା ସେମାନଙ୍କ ଆକଳନ ଉଠିଯିବା (ପ୍ର.ଓ.କ- ପୃଷ୍ଠା-୩୧୯)

ଆନ୍ଦୋଳନ ଏବଂ ପ୍ରତିବାଦ :

ଏହି ମର୍ମାନ୍ତୁଦ ଘଟଣାକୁ ପ୍ରତିରୋଧ କରି ଅନେକ ମଂଚ ଭିଟ୍ଟାମାଟି ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଆନ୍ଦୋଳନମାନ କରାଯାଇଥିଲା । କେବେ ସରକାରୀ ଚାପରେ କେବେ ଗୁଳିଗୁଳା ଦେଖାଇ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଚୁପ୍ କରିଦିଆଯାଇଥିଲା । ଗୁଳିକାଣ୍ଡରେ ସେ ସମୟରେ ପ୍ରାୟ ୧୨ଜଣ ଆତ୍ମ ତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ । ଏବଂ ଅନେକ ଆଘାତ ମଧ୍ୟ ପାଇଥିଲେ । ଅନେକ ସାହିତ୍ୟିକ ଏବଂ ସାଧାରଣ ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନର ବହ୍ନି ଜାଳିଦେଇଥିଲା । କବି ବିଜୟାନନ୍ଦ ସିଂହଙ୍କ 'କଳିଙ୍ଗନଗର' କବିତା ଶୀର୍ଷକରେ ଲେଖନ୍ତି – ସେମାନେ ଲାଗୁଥିଲେ ମଣିଷ ପରି, କାହାର ନଥିଲା ପାପୁଲି ତ, କାହାର ନଥିଲା ପାଦ, ତଥାପି ଥମୁନଥିଲା ସେମାନଙ୍କ ରାଇଁଝାଇଁ ପ୍ରତିବାଦ ବେଳୁବେଳ ଖୁବ୍ ଲାଲ ଦିଶୁଥିଲା ରକ୍ତଓଦା ମାଟି ଆଉ ବିଛେଇ ପଡୁଥିଲା ସେମାନଙ୍କ ମୃଦ ଦେହରୁ ବୀରପଣ ବାଃ..... ବିର୍ମାଟି କଳିଙ୍ଗନଗର......... ରକ୍ତ ଆଉ ରକ୍ତରେ ଯେତେ ଯେତେ ଗାଢ ହେଉଥିବ କଳିଙ୍ଗନଗର ମରଣର ମୂଲ୍ୟ ବଢୁଥିବ ପାଂଚଲକ୍ଷରୁ ପନ୍ଦର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସତେ ସେତେ ସମବେଦନାରେ ଫାଟିପଡୁଥିବ ଟିଭି, ଖବରକାଗଜ, ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କ ଦେଶ..... ମୁହଁର ମିଛ ଉଦାସ ହାୟ କଳିଙ୍ଗ ନଗର, ହାୟ, ଜନମଂଚ, ବିଦାୟ ବିଦାୟ ! (କଳିଙ୍ଗ ନଗର, ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଓଡିଆ କବିତା, ପୃ-୩୨୦)

କଳିଙ୍ଗନଗରରେ ଶାସନ ପ୍ରଶାସନ ବିରୋଧରେ ହୋଇଥିବା ଆନ୍ଦୋଳନର ପ୍ରଭାବଥିଲା ଖିପ୍ର । ସହିଦ୍ ହୋଇଥିବା ଲୋକଙ୍କ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭକରି ସାଧାରଣ ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏହା ବହୁତ କ୍ଷୟକ୍ଷତି ତଥା ଦାଉ ସାଧିଥିଲା । ସ୍ଥାନୀୟ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ଯେତେବେଳେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିଷୟରେ ପଚାରାଯାଏ । ଏମାନଙ୍କର ପାଟି ଚୁପ ହୋଇଯାଏ । କବି ସୁବ୍ରତ ଜେନାଙ୍କ 'କଳିଙ୍ଗ ନଗର ଅଧିକାରୀ ମହୋଦୟ' ରେ କୁହନ୍ତି –

"ଆମ ବଂଚିଲା ଲୋକଙ୍କର ବି ପାପୁଲି ନାଇଁ ଆଜ୍ଞା, ଠିକ୍ ଗଜୁରିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରତି ପାଂଚ ବର୍ଷରେ ଦୁଇ ତିନିଥର କରି କାଟି ନିଆ ହେଉଛି, ବାବା ! ଅବସ୍ଥା ଗଲାଣି ହୁଗୁଳି ଅଧିକାରୀ ମହୋଦୟ ଏ ଲାସଂକ ପଚାପାପୁଲି କାଚବମରେ ଧରି ଠିଆ ହେଲେ କଣ ହେବ ।" (କଳିଙ୍ଗ ନଗର ଅଧିକାରୀ ମହୋଦୟ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ କବିତା ଉତର ପର୍ବ ପୃଷ୍ଠା- ୩୧୬)

ନବେ ଦଶକର ଭାରତ ଶିଳ୍ପର ଭାରତ, ଅର୍ଥର ଭାରତ, ଗାଁ ଗାଁ ସବୁ ସହର ରେ ବଦଳୁଛି, ବଜାର –କଳକାରଖାନା ସବୁ ଚାଷ ଭୂମିର ସ୍ଥାନ ନେଇଛି । ପୀଢିଗତ ବିବାଦ (Generational Conflicts) ମଧ୍ୟ ଆଖି ଆଗକୁ ଆସୁଛି । ପୁରୁଣା ମଣିଷ ମାଟି ପ୍ରେମି ହେଲା ବେଳେ, ନୂତନ ପୀଢି ପ୍ରଗତି ପୁଂଜି ଏବଂ ଅର୍ଥ ଆଗରେ ସାଧାରଣ ଲୋକର ସବୁ ଇଚ୍ଛା, ଆକାଂକ୍ଷା ଏବଂ ସ୍ୱପ୍ନ ମୁଣ୍ଡନୁଆଁଏ, ଆଂଠୁ ଭାଙ୍ଗେ । ଓଡିଶା ଏକ ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦରେ ଭରା ରାଜ୍ୟ । ସେହି ସ୍ଥଳେ ଏହା ଏକ ଚାଷ ପ୍ରଧାନ ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟ । ମଣିଷ ସଚେତନ ନୁହେଁ ତାର ଆଗତ ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ କୃଷି ଏବଂ ଚାଷ ଦେଶର ମେରୁଦଣ୍ଡ, ଚାରଣ ଭୂମିରୁ ଯଦି ଲୁହା ପଥର କଢାଯିବ

ତାହାଲେ ଆମେ ଖାଇବା କଣ , ରହିବା କେଉଁଠାରେ, ଯିବା କେଉଁଆଡେ । ଚାଷକରି ଖଟି ଖାଉଥିବା ସ୍ୱରକୁ କବି ପୁଣି କୁହନ୍ତି- ' ସତ ଆଜ୍ଞା, ସତ ଶିଳ୍ପ ହିଁ ଶିଳ୍ପୀ ଆମ ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶ ପ୍ରଗତି ଘୋଡା କଳିଙ୍ଗ ନଗରରୁ ହିଁ ଛୁଟିବ ଚାଷ ବାସରେ କି ଲାଭ । ଆମଦ୍ୱାରା ଲଙ୍ଗଳ ଧରି ହେଉନି, ଛାଡିଦେଲୁ ଘରବାଡି ବି ସଫା ହେଉ ହବ ଶିଳ୍ପ । (ତତ୍ରୈବ ପୃ-୩୧୬) ଯେଉଁ ଲୋକଟିର ସମ୍ବଳ ଚାଷ, ଯିଏ ହଳକରି ବଂଚେ ତାର ଘରବାଡି ଯେବେ ଉଠାଇ ଦିଆଯାଏ, ଲୋକଟି ହୁଏ ଅସହାୟ, ନିଃସହାୟ, ଅର୍ଥସର୍ବସ୍ୱ ମଣିଷ ଆଖିରେ ଅନ୍ଧପୁଟୁଳି ବାନ୍ଧିପକାଇଛି । ବିକଳ୍ପ ପନ୍ଥା ଆପଣାଇବା ପାଇଁ ସେ ସ୍ୱୀକାର କରୁନାହିଁ । ବିକଳ୍ପର ପନ୍ଥାଟି ହୁଏତ ଏକପାଖିଆ ବିଚାର ନହୋଇ ଉଭୟ ପାଖିଆ ହୋଇପାରିବା । ସମସ୍ତଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଆଖିଆଗରେ ରଖି ଏହା ସୂଚାରୁ ରୂପେ ସଫଳ ହୋଇପାରନ୍ତା । ମାତ୍ର ମଣିଷ ନିଶ୍ଚେ ସ୍ୱାର୍ଥ ସର୍ବସ୍ୱ ହୋଇଯାଉଛି । ପ୍ରାଥମିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଯଦି ପ୍ରତିଶୃତି ଦିଆଯାଇଛି ବିକାଶର ପ୍ରତିବଦଳରେ ବିକାଶ ସେ ପ୍ରତିଶୃତିକୁ ରକ୍ଷାକରିବା । ଯେ କୌଣସି ମଣିଷର କର୍ତବ୍ୟ । ମାତ୍ର ତାହା ପୂରଣ ହେଉଥିବା ପ୍ରସଂଗ ଆଖିଦୁଶିଆ ହୁଏ ନାହିଁ । କବି ପୁଣି କୁହନ୍ତି-

ଆମଦ୍ୱାରା ଲଙ୍ଗଳ ଧରି ହଉନି / ଛାଡି ଦେଲୁ ଘରବାଡି ବି ସ'। ହେଉ ହବ ଶିଳ୍ପା ହେଲେ ଅଧିକାରୀ ମହୋଦୟ/ ଆମର କାହାର ଗୋଟେ ବି ପାପୁଲି ନାହିଁ ମଲା ଲୋକଙ୍କର କାଚ ବମ୍ ରେ ପଚିଯାଇଛି । ବଂଚିଲା ଲୋକଙ୍କର ବି ନାଇଁ , ଠିକ୍ ଗଜୁରିଲା ବେଳକୁ ପ୍ରତିପାଂଚ ବର୍ଷରେ ଦୁଇ ତିନିଥର କରି କାଟି ନିଆ ହେଉଛି । (ଶ୍ରେଷ୍ଠ କବିତା ଉତର ପର୍ବ, ପୃଷ୍ଠା- ୩୧୭)

୨ ଜାନୁୟାରୀ ୨୦୦୬ ତାରିଖ ଦିନ ପ୍ରକଳ୍ପ ସ୍ଥାନରେ ଟାଟା କମ୍ପାନୀ ଭୂମି ସମତଳ କାମ ଆରମ୍ଭ କଲେ । କଲେକ୍ଟର , ଏସ୍‌ପି ସମେତ ଜିଲ୍ଲାର ପଦସ୍ଥ ଅଧିକାରୀମାନେ ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ପ୍ରତିବାଦ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକ ଏକଜୁଟ ହେଲେ, ମହିଳା ଓ ପିଲା ସମେତ ୩୦୦-୪୦୦ ଲୋକ ଥିଲା । ପୁଲିସ୍ ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ବିଶୃଙ୍ଖଳା, ଝଗଡା ଫଳରେ ପୁଲିସ ଗୁଳିଚାଳନା କରିଥିଲେ ଜଣେ ପୁଲିସ୍ ମୃତ ଓ ଚାରିଜଣ ଆହାତ ୧୨ଜଣ ଆଦିବାସୀ ମୃତ ଓ ୩୭ଜଣ ଆହାତ । ଏହି ପୃଷ୍ଠ ଭୂମିରେ କବି ହୁସେନ୍ ରବିଗାନ୍ଧୀ 'ଭିଟାମାଟିର ଭୂଗୋଳରେ ମୃତ୍ୟୁର ମାନଚିତ୍ର' କବିତା ଶିର୍ଷକରେ କୁହନ୍ତି- ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସମୃଦ୍ଧିର ଭୂଗୋଳ ପୃଷ୍ଠାରେ ଅଙ୍କା ଯାଉଥିବା ଅଳକାପୁରୀର ଶିଳ୍ପ ନଗରୀର ମାନଚିତ୍ର ପାଇଁ ଲହୁର ରଂଗଭିଜା ତୂଳୀକୁ ତୋଳୀଧରି ଭୋକିଲା ମଣିଷ ମୃତ୍ୟୁର ମାନଚିତ୍ର ପାଲଟି ଯାଇଛି । କଳିଙ୍ଗ ନଗ୍ରରେ ଏବେ କୁବେରଙ୍କ କଳ୍ପଲୋକ ପାଇଁ ଶଶ୍ମାନର ସମାଧି ସବୁ ସମ୍ମାନ ଜଣାଉଛନ୍ତି । କଙ୍କାଳର ରୋଶଣି ଓ ମରଣର ମଶାଲ ଜାଳି ପ୍ରଗତିର ନବବର୍ଷ ପାଳନ ପାଇଁ/ ମଣିମାଙ୍କର ଆଜ୍ଞା ଅନୁସାରେ (ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଓଡିଆ କବିତା, ପୃ-୧୪୫)।

ମଣିଷ ଅସହାୟ ହୁଏ ବେଳେବେଳ ସମୟ ଆଗରେ, ଧର୍ଯ୍ୟହରା ହୁଏ ପ୍ରଶାସନ ଆଗରେ, ଅଥର୍ବ ଏବଂ ପଙ୍ଗୁ ପାଲଟି ଯାଏ । ବିସ୍ଥାପନ ବିରୋଧରେ ତଥା ଥଇଥାନ ବିରୋଧରେ ଅନେକ ଦିନ ଯାଏଁ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକମାନେ ଆନ୍ଦୋଳନ କରିଚାଲିଥିଲେ । କବି ସୌଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ମହାରଣା ଙ୍କ କବିତା 'ବିସ୍ଥାପିତର ଭାଗ୍ୟ' କବିତା ପ୍ରସଂଗରେ କୁହନ୍ତି – କଳିଙ୍ଗ ନଗର ମାଟି ରକ୍ତରେ ଜୁଡୁସୁଡୁ କଟାହାଡର ପାପୁଲିରେ କପାଳର ଝାଳ ପୋଛିବାକୁ ଆଉ ମିଳିବନି ଭାଗ୍ୟର ଗଣନା ଜ୍ୟୋତିଷର ଭବିଷ୍ୟତ ବଖାଣ ଭୁଲ୍ ପାଲଟିବ । ହାତକୁ ହାତ ମିଳାଇ ଭଂଗା ହୃଦୟ ଯୋଡିବାକୁ ଅନ୍ୟାୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯୁଝିବାର ସମ୍ଭାବନା (ବିସ୍ଥାପିତର ଭାଗ୍ୟ ପୃଷ୍ଠା- ୩୭୭) ସ୍ୱାଧିନତା ମଣିଷର ଜନ୍ମଗତ ଅଧିକାର । ସ୍ୱାଧିନ ଭାବରେ ନିଜକଥା କହିବାର ଅଧିକାର ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଇଅଛି । ମାତ୍ର ଏଠାରେ ବଂଚିବା ପାଇଁ ଦାବି କରିବା ଅପରାଧ / ବାସହରା ମାନଙ୍କୁ କେବଳ ବୈକୁଣ୍ଠ ପ୍ରାପ୍ତିର ସୁଯୋଗ ଦେଇ ଅପରାଧକୁ ମାର୍ଜନା କରିବାପାଇଁ ସରକାର ସଦୟ ହୁଅନ୍ତି । ଦେଶ ଆଗେଇବ କିନ୍ତୁ କେଉଁ ବିନିମୟରେ, ଶିଳ୍ପସମୃଦ୍ଧି ହେବ ହେଲେ ଏହାର ପରିଣାମ କଣ । ବଣରେ ରହୁଥିବା ନିରିହ ଆଦିବାସୀ ଏହାର ପଛରେ ବଳି ପଡିଯିବେ । ପ୍ରଶ୍ନ ବଡ ବିଡମ୍ବିତ, ଯେଉଁ ଆଦିବାସୀ ବନବାସୀ ପାଖରେ ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ର ଅର୍ଥ କଣ ? ଯେଉଁ ମଣିଷ ୨ଓଳି ୨ ମୁଠା ଖାଇବା ପାଇଁ ସଂଘର୍ଷ କରୁଛି, ସେ ଶିଳ୍ପ ଆଉ ସମୃଦ୍ଧିର ମାନେ କଣ ହିଁ ବୁଝିବ ? ଶିଳ୍ପର ସମୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ବଳି ପଡୁଛି ବନବାସୀ ଏକା କେବଳ ଦିନଦିନ ଧରି ଅବହେଳାରୁ ଯାତ କ୍ରୋଧାମଣିମାନଙ୍କର ଜୟଗାନ ହୁଏ ସାଧାରଣ ମଣିଷମାନଙ୍କର ମୁର୍ଦ୍ଦାର ଉପରେ । କବି ପୁଣି କୁହନ୍ତି –

"ଲୁହରେ ଲେଖା ହେଉଛି ଲୁହର ମହାକାବ୍ୟ- ଶିଳ୍ପର ସମୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ବଳି ପଡୁଛି ବନବାସୀ ମାଟିର ମମତାରେ ବନ୍ଧା ନିର୍ବୋଧ ନିରନ୍ନମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରାଚୀର ଘେରା ଶ୍ମଶାନରେ ଶୋଇବାକୁ ହେବ ଓ ସିଂହାସନର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ କୁବେରଙ୍କ ସିନ୍ଧୁକକୁ

ସର୍ବଦା ଖୋଲାରଖିବାକୁ ହେବ । ମଣିମାଙ୍କ ଜୟ ପାଇଁ ମାଟିର ମଣିଷକୁ ମରଣର ବରଣାମାଳା ପିନ୍ଧିବାକୁ ହେବାକୁ କୁବେରଙ୍କ ରକ୍ଷାକବଚ ସାଜି ମଣିମାଙ୍କ ବଳିର ବିନିମୟରେ ଦିଗ୍ ବିଜୟୀ ମଣିମାଙ୍କର ଜୟ ହେଉ ମଣିଷଙ୍କର ମୁର୍ଦ୍ଧାର ଉପରେ ଭିଟାମାଟିର ଭୂଗୋଳରେ ଅଙ୍କିତ ହେଉଛି ଆଜି / ମରଣର ମାନଚିତ୍ର ଆତ୍ମତ୍ୟାଗର ଅଲିଭା କାଳୀରେ ।" (ଭିଟାମାଟିର ଭୂଗୋଳରେ ମୃତ୍ୟୁର ମାନଚିତ୍ର ପୃଷ୍ଠା- ୧୪୬)

ଓଡ଼ିଶାର ବନାଂଚଳ ସବୁ ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦରେ ଭରା, ମାତ୍ର ସବୁ ମାଟି, ଜଙ୍ଗଲ, ଶିଳ୍ପ ସମୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଯଦି ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ ତାହା ଧିରେ ଧିରେ ପ୍ରାକୃତିକ ଅବକ୍ଷୟରେ ପହଂଚିବ । ସ୍ୱପ୍ନ ଆଉ ସମ୍ଭାବନା ଦୁଇପାଖରେ କଥା ପାଇଁ ଆମେ ବିଚାର କରିବା ଜରୁରୀ ଏହିଭଳି ମନେ ହୁଏ । ନହେଲେ ଧ୍ୱଂସ ହେବ । ନୂତନ ପୀଢ଼ିପାଇଁ ସବୁ ଠାରୁ ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ । ଗୋଟିଏ ଯୋଜନା ବଦ୍ଧ ଭାବରେ ଉନ୍ନତି ଓ ଉଦ୍ୟୋଗକୁ ସମ୍ମତି କରିବା ସହିତ ଚାଷ ଜମି ରହିବା ପାଇଁ ଭୂମି ଇତ୍ୟାଦି ଘଟଣା ପ୍ରତିମଧ୍ୟ ସଚେତନ ହେବାକୁ ପଡିବ । ବିକାଶ ସାଧାରଣ ମଣିଷ ପାଇଁ କରାଯାଇଛି, ଯେଉଁଥିରେ ସାଧାରଣ ମଣିଷ ହିଁ ଅଗ୍ରାଧିକାର ପାଇବା ଜରୁରୀ ମନେହୁଏ । ସେହି ସାଧାରଣ ମଣିଷ କଥାକୁ ଯଦି ମୁଁ ଭୁଲିଯାଇ ତାର କଥାକୁ ପଛରେ ପକାଇଦେଇ ବିକାଶ କଥା ଚିନ୍ତା କରାଯିବ, ତେବେ ତାହା ସମୟ ସମୟରେ କନ୍ଦଳର ସମ୍ମୁଖିନ ହେଉଥିବା । ତେଣୁ ଉଭୟ ପାଖିଆ ହୋଇ ଚିନ୍ତା କରିବା, ସମସ୍ତଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଦେବା ଏହି ବିକାଶର ମୂଳ ମେରୁ ହେଲେ ଦେଶର ସର୍ବାଙ୍ଗ ଉନ୍ନତି ହୋଇ ପାରିବ ।

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ :

୧. କଳିଙ୍ଗନଗର ଗୁଳିକାଣ୍ଡ ପି.ୟୁ.ସି.ଏଲ୍ ରିପୋର୍ଟ, ଭୁବନେଶ୍ୱର

୨. ଉପାଧ୍ୟାୟ ବିଜୟ (ସଂ), ଓଡ଼ିଶାର ଜନଆନ୍ଦୋଳନ (ଜୀବନ ଓ ସଂଗ୍ରାମର ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରସ୍ଥ), ସୁବର୍ଣ୍ଣଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶନୀ, ଶ୍ରୀକଣ୍ଠପୁର, ବାଲେଶ୍ୱର, ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ -୨୦୧୩

୩. ମହାରଣା ସୌଭାଗ୍ୟବନ୍ତ, କବିତା ସମଗ୍ର, ବିଜୟିନୀ ପବ୍ଲିକେଶନ୍ସ, ଶଙ୍କରପୁର, ଅରୁଣୋଦୟ ମାର୍କେଟ, କଟକ-୧୨, ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ-୨୦୨୧

୪. ମଲ୍ଲିକ ହୃଷୀକେଶ, ଜେଜେ ଦେଖିନଥିବା ଭାରତ, ପ୍ରବାହ, ଗୋବିନ୍ଦପର, ଜାହାନପୁର, ଦେବୀଦ୍ୱାର, ଯାଜପୁର, ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ-୨୦୧୫

୫. ରବିଗାନ୍ଧୀ ଡକ୍ଟର (ସଂ) ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଓଡ଼ିଆ କବିତା, ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ, ସଂସ୍କୃତି ଭବନ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୧୪, ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ-୨୦୦୯

୬. ରବିଗାନ୍ଧୀ ଡକ୍ଟର ହୁସେନ (ସଂ) –ଶ୍ରେଷ୍ଠ କବିତା (ଉତର ପର୍ବ -୨୦୧୪), ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ- ୨୦୧୪ ।

❖ ❖ ❖